

Program rörande privata utförare

Innehållsförteckning

BAKGRUND	1
DEFINITIONER	1
HUVUDMAN	1
PRIVAT UTFÖRARE	1
PROGRAMMETS OMFATTNING	1
MÅL OCH RIKTLINJER FÖR VERKSAMHETER	2
NÄMNDERNAS ANSVAR	2
AVTAL	2
ALLMÄNHETENS INSYN	3
UPPFÖLJNINGSPLANEN	4
UPPFÖLJNINGSBESLUTET	4
IMPLEMENTERING	5

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Program för privata utförare	Antagen 2015-06-17, § 100	Antagen av KF 2019-09-18, § 102	
Dokumentägare Kommunstyrelsen	Dokumentansvarig Kommunjurist	Reviderad 2019-09-18	Giltighet Tillsvidare	
Dokumentinformation Insyn, mål- och riktlinjer samt strategisk uppföljning och kontroll gällande privata utförare av kommunens angelägenheter		Diarienummer KS 2019/17		
Ämnesområde Styrning		Intranät ☐	Hemsida ☒	
Andra styrande dokument som omnämns Kommunallagen (KL, 2017:725), Regler för mål- och resultatstyrning (KF, 2013-12-11, § 161)				

Bakgrund

Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Detta gäller enligt kommunallagen sedan den 1 januari 2015 och framgår numera av 5 kap. 3 § kommunallagen (2017:725). Syftet med bestämmelsen är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare samt öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet

Kravet på kontroll och uppföljning innebär att kommunerna och landstingen ska bedriva ett strategiskt och systematiskt arbete kring hur de följer upp och i praktiken kontrollerar sina privata utförare. I detta ligger inte bara att formulera tydliga krav i förfrågningsunderlag och avtal, utan även att reglera hur den konkreta uppföljningen ska ske (prop.2013/14:118 s. 49).

Definitioner

Huvudman

Kommunen är huvudman för alla sina angelägenheter oavsett om utförandet sker i egen regi eller av en privat aktör. Därmed är kommunen enligt lag ansvarig att tillhandahålla tjänster med tillfredsställande och lagenliga kvaliteter till kommunens invånare.

Privat utförare

Begreppet privat utförare definieras i 10 kap. 7 § kommunallagen som en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En privat utförare kan exempelvis vara ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening eller en enskild individ. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan således vara privata utförare. Ett kommunalt företag, det vill säga ett hel- eller delägt kommunalt bolag eller en sådan stiftelse eller förening som avses i 10 kap. 6 § kan inte vara privat utförare.

Formellt överlämnas en verksamhet vanligen efter ett upphandlingsförfarande eller genom valfrihetssystem samt att avtal tecknas med de privata utförarna.

En privat aktör kan bli utförare av en kommunal angelägenhet genom en upphandlingsprocess - direktupphandling, annonserad upphandling med mera - eller valfrihetssystemet. En utförare som endast säljer enstaka tjänster faller inte inom begreppets ramar i förevarande hänseende.

Programmets omfattning

Kommunfullmäktiges program omfattar mål och riktlinjer för berörda verksamheter, uppföljning och kontroll av dem samt förfarande för att sörja för allmänhetens insyn.

Programmet ska gälla all verksamhet inom samtliga verksamhetsområden – vård och omsorg, kultur och fritid, gator och park, fastighetsförvaltning, kommunikationer och infrastruktur med mera – som riktar sig till och rör medborgarna. Det kan handla om hela verksamheten, exempelvis särskilt boende för äldre eller delar av en verksamhet,

exempelvis måltidsverksamhet eller städning i skolan. Programmet omfattar uppföljning av såväl privata som kommunala utförare rörande ovannämnda verksamheter.

Programmet omfattar inte fristående skolor, förskolor och enskild pedagogisk omsorg eftersom de är verksamheter med egna huvudmän som inte upphandlas utan regleras via tillståndsgivning.

Mål och riktlinjer för verksamheter

Kommunfullmäktige ska i samband med varje ny mandatperiod fastställa mål och riktlinjer för verksamhet som bedrivs av privata utförare. Dessa mål och riktlinjer ska i tillämpliga delar även omfatta utförare i kommunal regi.

Vänersborgs kommun har mål- och resursplanen som fastställs årligen av kommunfullmäktige och som stipulerar inriktningsmålen. Utifrån dessa har varje nämnd att fastställa förväntade resultat.

Kommunfullmäktige uppdrar till varje nämnd att med utgångspunkt i förevarande program ansvara för att säkerställa genom avtal att utförare (oavsett driftsform) inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheter i enlighet med de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten samt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet.

Fastställda mål och riktlinjer ska garantera att tillhandahållna tjänster håller tillfredsställande och lagenlig kvalitet och garanterar kommunens invånare en hög servicenivå.

Nämndernas ansvar

Nämndernas ansvar i enlighet med detta program består av fyra delar:

1. Teckna avtal,
2. ge allmänheten insyn,
3. utarbeta och anta en uppföljningsplan,
4. genomföra uppföljning och fatta uppföljningsbeslut.

Dessa delar samt krav på återrapportering redogörs för nedan.

Avtal

Vänersborgs kommun ska upprätta och teckna skriftliga avtal med samtliga privata aktörer som utför kommunala angelägenheter åt Vänersborgs kommuns räkning. Avtalen ska från kommunens sida undertecknas av behörig företrädare som framgår av reglementen och delegeringsordningar.

Kraven som förevarande program berör ska göras gällande i samtliga avtal som tecknas med privata utförare. Förfrågningsunderlagen och upphandlingar ska utformas med hänsyn till förevarande programs innehåll.

Privata utförare och dess underleverantörer ska genom avtal förpliktigas att följa framtagna mål och riktlinjer, tillgodose allmänhetens insynrätt och medverka vid kommunens uppföljning. Vidare ska privata utförare säkerställa att deras eventuella underleverantörer har samma ålägganden gentemot kommunen som de själva har.

Varje nämnd ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde och svarar för att detta regleras i de avtal och uppdragsbeskrivningar som träffas med privata utförare. Avtalet och uppdragsbeskrivningen ska också reglera hur kommunens uppföljningar återrapporteras till utföraren och redovisas för allmänheten.

I avtalen ska det säkras att utföraren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av verksamheten, lämnar nödvändiga statistikuppgifter samt rapporterar in nödvändiga uppgifter till kommunen, i nationella register eller till andra myndigheter.

Av 10 kap. 9 § kommunallagen kan utläsas att om en kommun sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

Kraven på insyn, uppföljning med mera som läggs fast i förevarande program, kan svårigen få genomslag på gällande avtalsrelationer, där villkoren redan är reglerade och avtalen löper på flera år. Kommunen ska verka för att parterna i samförstånd vid lämpligt tillfälle under löpande avtalsperiod ska redigera befintliga avtal och anpassa dessa efter fastställda krav.

Återrapportering

Avtalen som tecknas med privata utförare, innebärande att skötsel av en kommunal angelägenhet lämnas över, ska återrapporteras till kommunstyrelsen årligen i november månad.

Allmänhetens insyn

Nämnder ska genom avtalet med den privata utföraren tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över. Det ska i avtalen skrivas in att utföraren ska lämna information som kommunen begär. Utförarens skyldighet att lämna uppgifter begränsas till att omfatta sådana uppgifter som inte strider mot lag eller annan författning – lämnad information ska exempelvis inte utgöra företagshemlighet enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter.

Information som begärs in från privata utförare ska ha en koppling till upphandlingen och avtalet samt den verksamhet som uppdras; det ska inte ställas högre krav än vad som är rimligt. Information kan begäras in om exempelvis verksamheten, kvalitet, avvikelser, personaltäthet, personalens utbildning, miljöarbete, integration, jämställdhet och årsredovisning. Det bör noteras att begärda och inlämnade handlingar av utföraren är allmänna handlingar som kan vara offentliga.

Ovanstående avser även kommunala företag som på nyss nämnda sätt ska ge allmänheten insyn i verksamhet som de överlämnar till privata utförare.

Kommunens informationsskyldighet framgår av 8 kap. 18 § kommunallagen som stadgar att när enskilda personer kan välja mellan olika utförare ska nämnden lämna information om samtliga utförare. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Nämnderna ansvarar att informationsskyldigheten uppfylls via information på kommunens hemsida. Information ska finnas om den egna verksamheten och om privata utförarens verksamheter som finns inom kommunen.

Uppföljningsplanen

Varje nämnd ska med kommunfullmäktiges program som grund utarbeta och anta en uppföljningsplan - inom ett halvår från kommunfullmäktiges antagande av sitt program - varav framgår när och på vilket sätt avtal och olika verksamheter ska följas upp och utvärderas. Uppföljningsplanen ska vara ett levande dokument som vid ändrade förhållanden och behov redigeras.

Planen ska innehålla följande:

- En sammanfattande beskrivning av nämndens uppföljningsansvar,
- en beskrivning av vad som ska följas upp,
- en beskrivning av vilka former av uppföljning som kommer att tillämpas (tillsyn, verksamhetsuppföljning, avtalsuppföljning, individuppföljning),
- information om vem eller vilka som ansvarar för att genomföra uppföljningarna,
- en redogörelse för särskilda granskningsområden under året (exempelvis utifrån ett samlat resultat av tidigare uppföljningar),
- en tidplan samt,
- former för återkoppling av resultat (till nämnd, till utförare och till allmänhet).

Åtterrapporering

Uppföljningsplanen ska redovisas till kommunfullmäktige en gång per mandatperiod i november månad, året efter riksdagsvalet.

Uppföljningsbeslutet

Av 10 kap. 8 § kommunallagen framgår att när skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Bestämmelsen innebär en skyldighet att inte bara tillförsäkra sig en möjlighet att följa upp, utan det krävs att även aktiva åtgärder vidtas för att följa upp verksamheten.

Uppföljningens syfte är huvudsakligen att:

- Säkra leverans enligt förevarande avtal,
- förutse och upptäcka avvikelser,
- ge underlag för förbättrings- och utvecklingsarbete samt,
- möjliggöra allmänhetens insyn.

Nämnderna ska i årligt uppföljningsbeslut med utgångspunkt i uppföljningsplanen följa upp och kontrollera varje enskild verksamhet som bedrivs av privata utförare.

Uppföljningsbeslutet ska bland annat innefatta följande:

- Graden av måluppfyllelse utifrån i avtal fastställda mål och riktlinjer,
- utvärdering av levererad tjänst,
- Avvikelse- och rapportering samt efterlevande av uppdragsbeskrivningar, godkännanden samt förfrågningsunderlag, anbud och avtal i övrigt,
- bedömning huruvida verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar och bestämmelser,
- bedömning huruvida befintlig kontroll är tillräcklig samt,

- bedömning huruvida verksamheten bedrivs på ett för medborgarna tillfredsställande sätt.

Åtterrapporering

Uppföljningsbesluten ska redovisas till kommunstyrelsen i november månad varje år.

Implementering

Efterlevnaden säkras löpande genom intern kontroll som varje nämnd ansvarar för samt med kommunstyrelsens uppsiktsplikt och revisorernas granskning.

I upphandlingsprocessen ska berörda delar inarbetas och beaktas.